

Některé z preparátů používaných chovateli k „domácí léčbě“

Proč nemít doma lékárnu a neléčit jen tak...

Velmi často se v ambulanci i v různých mailových prosbách o radu setkávám s tím, že majitelé dřívě či později sami papouškovi nebo jinému zvířeti podali nějaký lék, nejčastěji antibiotika. Protože to už jednou zabralo, protože ho měli prostě doma a zvíře bylo nemocné, protože nemoci se přece léčí léky, protože to někdo doporučil, protože to někde psali, protože chtěli pomoci rychle, protože to takhle dělají dlouho a úspěšně. Důvodů je vždycky spousta, ale vlastní podání léku majitelé přiznávají jen neochotně a většinou až po několika cílených dotazech. Tuší, že to veterináři neslyší rádi a často to nenechají bez komentáře. Všem se snažím vždycky trpělivě vysvětlovat, proč to tak je, proč to nevidíme rádi a proč je důležité to hlavně přiznat. Pokusím se to vám, chovatelům, teď trochu vysvětlit tak nějak hromadně, snad srozumitelně a logicky a snad tak, že to alespoň někteří z vás přestanou dělat.

Co jsou ATB a k čemu slouží?

Antibiotika jsou látky, které nejrůznějším způsobem buď přímo bakterie zabíjejí, nebo zabraňují jejich množení. Některá antibiotika brání tvorbě buněčné stěny bakterií, některá narušují jejich cytoplazmatické membrány, jiná brání tvorbě DNA a RNA bakterií a znemožní tak jejich množení, další interferují s tvorbou bakteriálních bílkovin. Antibiotika se dělí podle různých

kritérií na mnoho typů, skupin a druhů. Jednu věc ale mají společnou – **fungují pouze proti bakteriím** (existují látky, které patří mezi ATB a používají se i proti jednobuněčným parazitům nebo jako stimulatory růstu, ale to jsou výjimky).

Z čehož logicky vyplývá, že je velký chyba je používat „jen tak“ na jakýkoli příznak onemocnění. **Nebudou totiž vůbec fungovat na plísňová onemocnění** (např. aspergilózu), **na parazity** (např. škrkavky, časté u australských druhů), **na viry** (PBF, polyomaviróza, bornaviry, Pacheco disease a další), **na dietetické nebo chovatelské chyby** (např. dna, ukládání železa v játrech u tukanů, obezita, hypovitaminózy, stres apod.), **na otravy, nádory, choroby spojené se stářím apod.** Vzhledem k tomuto výčtu je jasné, že na více stavů nefungují než fungují.

Proč někdy dojde i po jejich „špatném“ podání ke zlepšení?

Ačkoli antibiotika nemají šanci vyléčit jiné než bakteriální onemocnění, často se používají jako doplňková léčba. Spousta ne-bakteriálních onemocnění totiž provází sekundární bakteriální infekce, kterou je potřeba potlačit.

Takže např. při invazi škrkavek může dojít ve střevě k přemnožení patogenní mikroflóry, protože se mění poměry a stav střevní sliznice, která je zraňována škrkavkami, a střevo už není

Státní veterinární ústav Olomouc
Laboratoř SVÚ Olomouc
Oddělení specializované mikrobiologie, laboratorní zařízení, 779 00 Olomouc
tel. 585225461, fax 585225394, e-mail: svu@svuolomouc.cz, www.svuolomouc.cz

Adresa:
ulice: _____

PROTOKOL O ZKOUŠCE č. _____

IDENTIFIKACE ZÁKAZKY č. _____

Vyhraje : MVDr. Janouš Babiš, Ph.D.
Vytvářeno : 24.11.2017
Majitel : _____
Zadatel : _____
Datum odběru : 20.11.2017 Doručeno : 20.11.2017 Způsob doručení: SVÚ

IDENTIFIKACE VZORKU

1209 | vlna s rýhovanou, Matřak | *Staphylococcus epidermidis* | +++ | 1

Chloramfenicol	+
Amoxicilin/clavulan	+
Bacitracin	+
Ceftriaxon	+
Cefepim	+
Clindamycin	+
Clotrimazol	+
Enoximol	+
Neomycin	+
Tetracyklin	+

K: - rezistence C: citlivý I: - intermediární citlivý

1) Poměrky k antibiotikům
2) Výsledků citlivosti pro Fluorfenicol
3) Léčivo s indukčním účinkem by se mělo používat pouze v případě rezistence zánědu vůči všem běžně používaným antibiotikům.
4) Výsledky citlivosti pro Oxycytetoxin, Chloritracin a Doxycyklin.
5) Léčivo s indukčním účinkem by se mělo používat pouze v případě rezistence zánědu vůči všem běžně používaným antibiotikům. Výsledky citlivosti pro Norfloxacilin, Moxifloxacin a Difloxacin.
6) Výsledky citlivosti pro Levofloxacilin a ofloxacilin.
7) Výsledky citlivosti pro Tylosin, Trimetoprim, Siprofloxacilin a ostatní makrolidy.
8) Výsledky citlivosti pro všechny ostatní skupiny antibiotik a vyřazení z výsledků zprávy.
9) Citlivost na gentamicin pro psy a kočky s účinkem 14 dní.

91066/17 J 2009 / 2017, 24.11.2017 09:17:08č

Sice nejde o ptačího pacienta, ale výsledek citlivosti je alarmující. Zdálnivě nekomplikovaná, ale vracející se hnisavá ranka pod drápem nakonec skončila amputací prstu, nebylo možné infekci zvládnout.

schopno si udržet zdravou a normální mikroflóru. Při mnoha jiných onemocněních je narušen imunitní systém, takže pták je vystaven mimo jiné i bakteriálním infekcím, kterým by se jinak bez větších potíží ubránil. Pokud v tuto chvíli podá chovatel naslepo antibiotika (a bavme se hypoteticky o případu, kdy použije náhodou ATB netoxická pro daného ptáka, bude znát správnou dávku a zvolí adekvátní druh antibiotik vzhledem ke stavu a situaci, věku a váze atd.), dojde opravdu ke zdánlivému zlepšení stavu, protože bude potlačena/utlumena sekundární bakteriální infekce nebo zlikvidována namnožená patogenní mikroflóra. V tento moment chovatel zajasá a utvrdí se v tom, že veterináře nepotřebuje, že umí léčit sám. A nastává veliké ALE – nebyla totiž vyřešena prvotní příčina onemocnění, které vesele probíhá dál, někdy i paradoxně mnohem rychleji nebo s horším průběhem než bez ATB. Takže za pár dní nebo týdnů je problém zpět a tentokrát osvědčená antibiotika nezabírají. Zprv je totiž onemocnění v mnohem rozvinutějším stadiu, než bylo na začátku, a z druhé se potýkáme s možnou rezistencí.

Velká hrozba – rezistence

Rezistence je stav, kdy bakteriím přestává vadit přítomnost antibiotika a jsou schopny jeho použití přežít nebo se dokonce i rozmnožit. **Rezistence může být primární**, kdy je špatně zvo-

BUKOVÉ ŠTĚPKY VYSOKÉ KVALITY

- ♦ dodáváme ve dvou velikostech
4–10 mm a 16 mm balení 15 kg (60 l)
- ♦ sušené, bez prachu
- ♦ vhodné jako podestýlka na dno klecí,
voliér a do budek

Jaroslav Čermák, Mrsklesy 30
783 65 Hlubočky
tel.: +420 721 225 930, e-mail: info@cermakagro.cz

Veterinární ambulance U SVATÉ BARBORY

MVDr. Jana Leimerová

Komenského 18a, 789 01 Zábřeh
e-mail: leimerova@veterinazabreh.cz

veterinární ambulance
pro psy, kočky, plazy,
malé hlodavce,
králíky, fretky
a exotické ptactvo

leno antibiotikům a na danou bakterii nefunguje – např. ATB, která narušují tvorbu buněčné stěny nebudou fungovat na bakterie, které buněčnou stěnu nemají. Asi nemusím zmiňovat, že bez alespoň nějakého povědomí o typu infekce je docela problém vybrat správná a fungující antibiotika.

Strašákem je pak **sekundární rezistence**, která je získaná. Je výsledkem adaptace bakterií a vzniká relativně rychle a snadno. Při správné léčbě bakteriální infekce se předpokládá, že se zlikviduje 100% bakterií, které onemocnění způsobily. Ale pokud to, byť jedna jediná bakterie přežije, můžeme si být jisti, že je na dané antibiotikum rezistentní. A tuto vlastnost předává při jakémkoli množení dál. A vzhledem k rychlosti množení bakterií jde o docela strašidelný fenomén. V optimálním prostředí totiž z jedné bakterie může teoreticky během 24 hodin vzniknout 4722 triliónů dalších. Rezistence vzniká ale především špatným použitím antibiotik: když se takzvaně nedoberou (nedodrží se délka užívání), když se zvolí antibiotikum nevhodné pro daný typ infekce, když se nedodrží stanovené dávkování (podá se příliš nízká dávka, která bakterie nezabíjí, ale jen oslabuje), když se kombinují antibiotika, jejichž účinek se vzájemně snižuje, když se současně podávají léky, které s antibiotiky interferují atd. Takových případů je celá řada. V humánní medicíně je krásnou ukázkou nevhodného použití ATB stav, kdy je člověk začne brát na nekomplikovanou chřipku (virové onemocnění, které ATB stejně nevyřeší), a protože se mu po pár dnech uleví, vysadí je. U ptáků je stejně smutným příkladem absolutně nevhodného podávání antibiotik jednorázová nebo několikadenní aplikace oblíbeného Baytrilu v ještě oblíbenější dávce jedna kapka do zobáku.

Rezistence začíná být velkým problémem v humánní i veterinární medicíně, protože se velmi rychle zvyšuje počet rezistentních kmenů bakterií, které pak už nemáme skoro čím léčit. Takže nemoci, jejichž léčba byla jednoduchá a stála pár korun, teď léčíme stále novějšími a stále dražšími preparáty a už existují i kmeny bakterií, proti kterým nemáme žádný účinný lék a lidé na ně umírají.

Proto se snažíme ze všech sil vzniklou rezistencí vyhnout správnou volbou ATB, dodržením dávky, způsobu podání, dodržením délky terapie

Genexone s. r. o.
Legionářská 1319/10
779 00 Olomouc

www.genexone.cz
E-mail: genexone@seznam.cz
info@genexone.cz
Telefon: +420 773 602 369
+420 585 242 042

Stanovení **POHLAVÍ U PTÁKŮ**, detekce **virových infekcí** cirkovirozy a polyomavirózy (PBFD + APV) a **přímá diagnostika Chlamydiózy** molekulární metodou analýzy DNA

- ♦ z kapky lve (na odbírové kartě nebo na vlně – zašleme zdarma)
- ♦ přímý odběr po předchozí domluvě
- ♦ zvláštní lžičky – pouze u Chlamydiózy

Základní ceník vyšetření za 1 kus včetně DPH platný od 1. 1. 2018

Určení pohlaví	Wry PBFD + APV	Chlamydie	Pohlaví + Wry + Chlamydie	Pohlaví + Wry + Chlamydie			
1–5 vzorků	340 Kč	1–5 vzorků	600 Kč	1–5 vzorků	900 Kč	1–5 vzorků	1 650 Kč
6–10	340 Kč	6–10	590 Kč	6–10	890 Kč	6–10	1 550 Kč
11–20	320 Kč	11–20	520 Kč	11–20	790 Kč	11–20	1 450 Kč
21–30	300 Kč	21–30	450 Kč	21–30	690 Kč	21–30	1 350 Kč
31 a více	280 Kč	31 a více	420 Kč	31 a více	590 Kč	31 a více	1 250 Kč

Certifikáty o výsledku: černoobal bez laminování – **ZDARMA!**

Barvené s laminováním: 50 Kč za 1 certifikát • Poštovné a balné 0 Kč,
dobírka dle aktuálního ceníku České pošty

Možnosti platby: převodem, na dobírku popř. hotovostní platbou v laboratoři
Bankovní spojení: Komerční banka 43-2370630287/0100
Variabilní symbol: vlastní číslo mobilu

a ideálně i jejich cíleným podáním až po stanovení citlivosti.

Stanovení citlivosti – zbytečné prodražení léčby?

Stanovení citlivosti na ATB je právě díky velmi častým a někdy velmi nečekaným rezistencím už téměř nutností. Lze samozřejmě stanovit diagnózu, identifikovat původce a zvolit adekvátní antibiotika k léčbě. Ale pak se může stát, že léčba nebude úspěšná nebo jen částečně, takže se vyberou další antibiotika a stav může pokračovat až do úplné frustrace veterináře i majitele, nehledě na to, že se terapie velmi prodražuje a prodlužuje a pacientovi je čím dál hůř. Stanovení citlivosti je tedy investice, která nám může paradoxně mnoho financí ušetřit. Jde o vyšetření, kdy se nechá vybraná bakterie (původce onemocnění) otestovat, zda je na běžně používaná ATB citlivá a event. i jak moc. Veterinář má pak možnost nasažit ATB, o kterých jasně ví, že fungovat budou.

Kromě vzniku rezistence podání atb nevedí?

Antibiotika sice mají přírodní původ (notoricky známý objev penicilinu sirem Flemingem), ale většina nových ATB je připravována synteticky, navíc jsou to látky pro tělo nepřírodní a cizí. Organismus si s jejich přítomností musí nějak poradit a zbavit se jich. Metabolismus antibiotik probíhá podle jejich typu různým způsobem a v různých orgánech, většinou v játrech a v ledvinách. Pokud tedy léčíme onemocnění ledvin nebo jater, musíme být s volbou ATB velmi opatrní a myslet na to, že tyto orgány budou terapií ještě více zatíženy.

Dalším námětem k zamyšlení je fakt, že ptačí (stejně jako lidské) tělo by nemohlo fungovat bez pomoci obrovského množství bakterií, které organismus osidluje a do velké míry se podílejí na jeho fungování. Ať už jde o osídlení kůže, dutiny zobákové nebo o střevní mikroflóru a další komenzály, tyto všechny „hodné“ bakterie budou podáním antibiotik ovlivněny stejně jako patogeny – budou tedy likvidovány také. Většina chovatelů už asi ví, že po léčbě antibiotiky by se měla podávat prebiotika a probiotika a toto je ten důvod. Po léčbě (i úspěšné) je ptačí organismus paradoxně nějakou dobu oslaben, protože chvíli trvá, než se střevo znovu osídlí mikroflórou v žádoucím množství a zastoupení. Podáním

ATB „naslepo“ tedy nejenže se málokdy trefíme správným antibiotikem na správnou infekci, ale navíc likvidujeme prospěšné kolonie bakterií, které organismus nutně potřebuje, a oslabujeme už tak oslabený imunitní systém.

Dávkování u ptáků

Ptačí organismus je velmi unikátní v mnoha ohledech a jedním ze specifických je velmi rychlý metabolismus. Veškerá podaná léčiva mají tedy u ptáků naprosto jinou farmakokinetiku než u savců. Takže častá úvaha chovatelů – na 2 kg psa jsem dostal tabletku denně, na půl-kilového amazoňana tedy použiji 1/4 tablety – je naprosto scestná a mylná, protože u některých ATB používáme pro ptáky desetinásobné dávky než u psů, jiná jsou pro ptáky úplně nepoužitelná, u některých je dávka velmi podobná té psí a některá antibiotika mají dokonce různé dávkování u různých druhů ptáků.

Závěr

Snad jsem přesvědčila alespoň některé z vás, že bez hlubší znalosti zdravotního stavu, farmakokinetiky a farmakodynamiky podávaných léků je domácí aplikace antibiotik naprosto zbytečným riskováním zdraví a života ptáka. Je velká spousta zřejmých důvodů, proč to nedělat, ale ani jeden proč ano.

Uznávám, že veterinárních lékařů, kteří by se zabývali ptačími pacienty, není tolik jako těch „psích a kočičích“, ale stejně jako si člověk nenechá opeřovat slepé střevo místním obvodním lékařem a pojede bez debat do okresní nebo i krajské nemocnice, tak by neměl být problém dojet pár desítek kilometrů kvůli specializované péči.

Na závěr už tedy jen prosba: nesnažte se léčit doma různými zbytky léků po svých jiných zvířatech nebo i po lidech. Opravdu se vyplatí hned při potížích zkontaktovat veterináře než doma zkoušet naslepo, „co dům dal“, a trnout, jestli to papoušek nebo jiný opeřenec vůbec přežije. Tak jako si nenecháte ošetřovat oči automechanikem nebo zuby hospodským, tak by i péče o ptačího pacienta měla být v rukou veterináře s daným zaměřením, ne v rukou chovatele, který je v oboru veterinárního lékařství nezkušený laikem.

MVDr. Jana Leimerová
Zábřeh na Moravě
leimerova@veterinazabreh.cz
Foto: autor

NOVÁ Exota

Časopis pro chovatele exotického ptactva

Vydavatel: Mgr. Jan Sojka
Zahradní 15
783 35 Horka n. Moravou
e-mail: info@novaexota.eu
www.novaexota.eu

IČ: 73162086

Inzerce, objednávky a distribuce
Tel.: 739 009 276, 737 288 698

REDAKČNÍ RADA ČASOPISU Nová EXOTA
Šéfredaktor: Mgr. Jan Sojka

Zástupce šéfredaktora pro ČR
Mgr. Lubomír Tomiška

Zástupce šéfredaktora pro SR
Pavel Forisch, Marek Buranský

ODBORNÁ REDAKČNÍ RADA
RNDr. J. Vachutka – *ptáci obecně a system. ptáků*

Ing. J. Nožička – *jihomoeričtí papoušci*

P. Zeman – *afričtí papoušci*

E. Antonín – *australští papoušci, mutace*

M. Habrcetl – *andulky*

Bc. M. Papač, W. Wiener – *genetika*

L. Veselý – *kanáři, evropské ptactvo, kříženci*

Ing. R. Svoboda, MUDr. M. Straka – *drobní exoti*

J. Němec – *vodní drůbež*

Z. Laube – *holubi a bažanti*

Ing. V. Vondra, Ing. V. Vojtišek – *fotografie*

MVDr. L. Lúbia Nečasová, MVDr. Jana Leimerová – *veterinární poradna*

ADRESA REDAKCE
Časopis Nová EXOTA
Zahradní 15
783 35 Horka nad Moravou
Tel.: 739 009 276
e-mail: sojka@novaexota.eu
(na tuto adresu zasílejte příspěvky pro ČR)

Pavel Forisch
J. C. Hronského 22
831 02 Bratislava
Tel.: 0244 251 871, 0918 942 085

Marek Buranský
Podzámska 7
940 61 Nové Zámky
Tel.: 0903 481 000
E-mail: marekburansky@stonline.sk
(na tyto dvě adresy zasílejte příspěvky pro SK)

Grafický návrh: Časopis Nová EXOTA
Registrace: MK ČN E13209
ISSN: 1213 6549

Rozšiřující společnosti:
PNS, a. s.
Mediaprint & Kapa, a. s.

Foto na titulní straně:
Papoušek modrobříhý
(*Tricharia malachitacea*)
Ing. Vladimír Vondra

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravu příspěvků. Redakcí nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

www.novaexota.eu

cs-cz.facebook.com/Nová-Exota-časopis-124158380948808/timeline